

מסורת הש"ס

א) יומא סט: ע"ש כל הענין; ב) שבת נה; ג) יומא סט: ד) זכריות ת. וז"ל, ה) רש"י בבל דרך יסדאל; ו) רש"י הלכה; ז) ב"ב: ח) ומוספתי פ"ג, ט) וכו' והיו והד"א; י) רש"י מ"ז, י"א) ב"ב: י"ב) מ"ג, י"ג) ע"ז, י"ד) ע"ז, י"ה) וע"ז מוס' כ"מ, י"ו) ד"ה כבני מוס' ע"ז, י"ז) ד"ה אב"י, י"ח) ע"י רש"י.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אי ע"ז ולעברה בבב"י ע"י ע"ז פסוק ע"ז מודיע רבא:

הגהות הב"ח

א) נ"ב הס שאל להכיר, כ"ז עמוד ו'.

לעזי רש"י

בלד"ש, סליק לבנים (בפרובנסאלית), בלישט"א, רוב אדמה.

מוסף רש"י

הס. שמוך כמו (במדבר יג) ויהם כלב השתקס: וילעקו בני ישראל בקול גודל. בראשי כנסת הגדולה כתיב: ציף ציף. כלשון ארמי הוי לשון גנוח ונעקה כמו אהה בלשון הקדוש: היינו האוי דהרביה לציפה. למקדשו: (וצעו רחמי). היו מנצקשים רחמים שימסר צידם יצר הרע של עבודת כוכבים: לנבולי ציף אגרא. לכוף את יצרנו ולקבל שחר על כך: לא איהו צעינ וכו'. אלמא יצר תקפן: ישיב תלפא יומין וכו'. מלמיה דרב יהודה מסיק: אמת. משמע מפקים אני עמהם במתנה זו טעוב הדבר לסלקן: חוסמו של הקב"ה אמת. שהמלך נאות ומסכים עם עבדיו חותם עמהם במתנתם את חותמו: נגויאל. ארי קטן: ציניאל. שער: דודא דאגרא. קלחת של עופרת: אגרא שאיף קליה. שואף את הקול ומעבדו לנאת יותר מכל כלי מתכות: זאת הרשעה. וכו יצר הרע. וצינוחא זכריה כתיב שהיה בתחילת בית שני: דעזירה. של עריות: חצובה תלפא יומין וכו'. ומתוך כך פסק תמוס הזכרים מלהוליד והנקבות מליילד: איצעו ציעפא צם יומא (ולא אשכנח). נתקשה ציפה שגולדה צו ציוס: ולא אשכנח. שאפילו אותן שהיו גמורות קודם לכן פסקו מלנאח: לצעו פלגא. שלא יחא שולט צמקס עזירה כדי שלא יחא תובע עריות: פחליכו לעיניו. סמו עיניו צכחול: אהני ציף. הך תקנתא פורתא דלא איגרי צקריצתא צכמו וצאחותו אכל מתגרה הוה צאשת איש וצנדה: סרדין. צל"ש צלע"ז ומשלשלין את המעיס וכן שחר חדש: אהס ציפ ישראל אינן קן. רב יהודה קאמר לה למדרישה לקרא: הנלמדים לצעל פעור. כלומר אכל אצותם לא השיצו זאת על לצם שע"ז מגונה היא מכל ע"ז שבעולם ונלמדו וחדקו צה כלמיד פחיל המוקף ע"פ כלי שממרחין אותו בשערה יפה ואל המוקס לא היו נלמדים אלא דבוקים צמורות המדוכקות שדבוקות ואינן דבוקות: צמפניאל סנא. שצח הוה אצלק דדבוק משמע מחובר טפי מנלמד. צמדין אינן מחוברין ונמשכין וזיין אינן ואינן דבוק משמע יפה יפה: סעטאי. סס יהודי הוה: צן אצלק. צמקן ושס מקוס הוה: וקייח צחוטמו. של פעור: מקלסין. מצשכין ואע"ג דמקוין לצוויי. חייב קרבן על שגגתו ואס התרו צו חייב מיתה: לצי סורסא. מקוס: פיסא. צלשטי"א צלע"ז: מרקוליס הוה. זה וזהו עבודתו: למרקוליס סנן. לפניו לכדו ואני זריתי להכות צובפו: צמקוליס. עלמו להכותו: אישקליה. אע"ג שכבר עבד ואין השבן לדבר קא צעי למשקליה כדי שלא תתאה צעודה שלו: רווחא לחצירה צעיק. מפנה לה מקוס לזורקים: צרתני' שימסור למוך. דמרוייהו צעינן: צמ' קסני. מתניתיין (דף נג). צמיי צקליה ע"ז צאנפי נפשה העובד ע"ז וקתני מולך אלמא מולך לאו כלל ע"ז ונפקא מינה דאס זצח וקטר לפניו פטור אי נמי העביר מורעו לשאר ע"ז ואין דרכה צכך לא מייצ דמוך דוקא כחצו ששמו מולך: אחד למוך ואחד לשאר ע"ז. העביר זרעו חייב קסבר מולך נמי ע"ז הוה ולא איצטרך לזאזורי עלה צכדרכה דמאיכיה יעבדו (דכ"ה יג) נפקא אלא לומר לך שאס עשה שלא כדרכה חייב: שלא למוך פטור. דמוך דווקא כתיב שדרכה צכך ולא משום ע"ז אזהר עליו דהא מליכיה יעבדו נפקא אלא חוק הוה להס והמורה הקפיד על חוק זה צסקליה לפיכך הוצרך לחבו: כל שהמינו ענייהם. שקרא שמו מולך: רבא אמר. לא אמרו דבר אחד דמוך עראי איכא צייניהו כגון צרוור וקיסס שאינו ראוי לכך וזה לפי שעה המליכיהו עליו להעביר לו צנו זה לר"א צר' שמעון לא מחייב אלא צמוך קצוב וצא:

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

סד.

עין משפט
ג' מצוה

קבב א ב מ"י פ"ג מהל' עבד' הלכה ה': קבב ג מ"י ע"ז הלכה ד': קבב ד מ"י ע"ז הלכה ג':

מ' מרקוליס. אור"ת קילוס שמה לשון שצח אלא שחכמים כינו אותה לגנאי וקראוה קוליס לשון לעג וקלס (מהל' סנהדרין מ"ד) ומר לשון חילוף כמו צמר דשחוטא (מחילין דף טז). צמר דפרזלא (צ"ק דף ק"ג). צמר דכנתא (צבורות דף טז). כלומר חילוף קילוס צבוריה. ולעזבה צצווי ע"ז דלא לן קמכוין אלא לצנות הא אפילו עובד מלהצה ומיראה פטור לרצא ואפילו לרציי דמחייב המס הכא מודה דפטור: קתני ע"ז וקתני מולך. אף על גב דקתני ע"ז וקתני פעור ומרקוליס לא דמי דהס לפרושי דינא קתני אלא הכא דייק מרישא דקתני אלו הן הנסקלין עובד ע"ז והנותן מורעו למוך ולא קתני פעור ומרקוליס:

הם שלא להזכיר (ב) בשם ה' שלא לימדו אביו ואמו מיד הוציא יראתו מחיקו ומחבקה ומגשקה עד שנבקעה כריסו ונפלה יראתו לארץ ונפל הוא עליה לקיים מה שנאמר ונתתי פגריכם על פגרי גלולייכם בתר דאביקו ביה ת"ש ויועקו בקול גדול אל ה' אלהיהם מאי אמור אמר רב יהודה ואיתימא ר' יונתן (ב) בייא בייא היינו דאחרביה לביתא וקליא להיכלא וקטלינהו לצדיקי ואגלינהו לישראל מארעייהו ועדיין הוא מרקד בינן כלום יתבתי לן אלא לקבולי ביה אגרא לא איהו בעינן ולא אגריה בתר דאביקו ביה יתבו תלתא יומא בתעניתא בעו רחמי נפל להו פיתקא מרקיעא דהוה כתיב בה אמת אמר רבי חנינא שמע מינה (ב) חותמו שלו הקדוש ברוך הוא אמת נפק כגוריא דנורא מבית קדשי הקדשים אמר ר' יהושע לישראל היינו יצרא דע"ז בהדי דקתפסי ליה אישתמיט ביניחא מיניה ואול קליה בארבע פריס אמרו היכי ניעבד דילמא משמיא מרחמי עליה א"ל נביא שדויהו כדורא דאברא וכסויה באברא דשייף קליה דכתיב (ב) ויאמר זאת הרשעה וישלך אותה אל תוך האיפה וישלך את האבן העופרת אל פיה (ב) אמרי הואיל (ב) ועת רצון הוא ניבעי רחמי איצרא דעבירה בעו רחמי אימסר בידיהו חבשוהו תלתא יומי איבעו ביעתא בת יומא (ב) לחולה ולא אשכחו אמרו היכי ניעבד ניבעי פלגא פלגא מרקיעא לא יחבי כחלינהו לעיניה אהני ביה דלא איגרי איניש בקרובתיה אמר רב יהודה אמר רב מעשה בנכרית אחת שהיתה חולה ביותר אמרה אם תעמוד ההיא אשה מחוליה תלך ותעבוד לכל ע"ז שבעולם עמדה (ב) (ועברה) לכל ע"ז שבעולם כיון שהגיעו לפעור שאלה לכומרים במה עובדין לזו אמרו לה אוכלין תרדין ושותין שבר ומתריזין בפניה אמרה מוטב שתחזור ההיא אשה לחוליה ולא תעבוד ע"ז בכך אתם בית ישראל אינן כן (ב) הנצמדים לבעל פעור כצמיד פתיל (ב) ואתם הדבקים בה' אלהיכם כשתי תמרות הדבקות זו בו במתניתא תנא הנצמדים לבעל פעור כצמיד ע"ז אשה ואתם הדבקים בה' אלהיכם דבוקים ממש ת"ר מעשה בסבא בן (ב) אלם שהשכיר חמורו לנכרית אחת כיון שהגיעה לפעור אמרה לו המתן עד שאכנס ואצא לאחר שיצאה אמר לה אף את המתיני עד שאכנס ואצא אמרה לו ולא יהודי אתה אמר לה ומאי איכפת לך נכנס פער בפניו וקייח בחוטמו והיו משרתי ע"ז מקלסין לו ואומרים מעולם לא היה אדם שעבדו לזו בכך הפוער עצמו לבעל פעור הרי זה עבודתו אע"ג דמיכוין לביוזי הזורק אבן למרקוליס זו היא עבודתו אע"ג דמיכוין למירגמיה רב מגשה הוה קאזיל לבי תורתא אמרו לו ע"ז היא דקאי הכא שקל פיסא שדא ביה אמרו לו מרקוליס היא אמר להו הזורק אבן למרקוליס תנן א"ל הזורק אבן במרקוליס תנן (ב) אף על גב דמיכוין למירגמיה אמר להו אישקלה א"ל אחד הנמשלה ואחד הנותנה חייב כל הדא וחדא רווחא לחבירתה שביק: צרתני' יהנותן מורעו למוך אינו חייב עד שימסור למוך ויעביר באש מסר למוך ולא העביר באש העביר באש ולא מסר למוך אינו חייב עד שימסור למוך ויעביר באש: צמ' קתני ע"ז וקתני מולך אמר רבי אבין תנן כמאן דאמר מולך לאו ע"ז היא דתניא (ב) אחד למוך ואחד לשאר ע"ז חייב רבי אלעזר ברבי שמעון אומר למוך חייב שלא למוך פטור אמר אבבי רבי אלעזר בר' שמעון ור' חנינא בן אנטיגנוס אמרו דבר אחד רבי אלעזר בר' שמעון הא דאמרן רבי חנינא בן אנטיגנוס דתניא רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר מפני מה תפסה תורה לשון מולך כל שהמליכוהו עליהם אפי' צורר ואפי' קיסם רבא אמר מולך עראי איכא בינייהו א"ר

העביר

- 1. ונשאו דודו ומקרהו להוציא עצמים מן הבית ואמר לאשר ביקרתי הבית העוד עמך ואמר אפס ואמר קס כי לא להזכיר בשמי יי עמו וי והשמדתי את במוחביב והברתי את חמניבם ונתתי את פגריכם על פגרי גלולייכם ונעלה נפשי אתכם: ויקרא כל ויקם על מצלה הלויים ישוע ויבני קמיהאל שבעיה בני שרביה בני בניו ויועקו בקול גדול אל ה' אלהיהם: נחמיה ט ד ויאמר זאת הרשעה וישלך אתה אל תוך האיפה וישלך את אבן העפרת אל פיה: זכריה ה ח ויאמר משה אל שפטי ישראל הרגו איש פגשו הנצמדים לבעל פעור: כמדרב כה ה ואתם הדבקים בני אלהיכם חיים בלבם היום:

מסרו ציד משרתי ע"ז: ויעביר צאש. צגמאל וע"ז מפרש היכי הוה עבדי וילפי מקראי דמרוייהו צעינן: צמ' קסני. מתניתיין (דף נג). צמיי צקליה ע"ז צאנפי נפשה העובד ע"ז וקתני מולך אלמא מולך לאו כלל ע"ז ונפקא מינה דאס זצח וקטר לפניו פטור אי נמי העביר מורעו לשאר ע"ז ואין דרכה צכך לא מייצ דמוך דוקא כחצו ששמו מולך: אחד למוך ואחד לשאר ע"ז. העביר זרעו חייב קסבר מולך נמי ע"ז הוה ולא איצטרך לזאזורי עלה צכדרכה דמאיכיה יעבדו (דכ"ה יג) נפקא אלא לומר לך שאס עשה שלא כדרכה חייב: שלא למוך פטור. דמוך דווקא כתיב שדרכה צכך ולא משום ע"ז אזהר עליו דהא מליכיה יעבדו נפקא אלא חוק הוה להס והמורה הקפיד על חוק זה צסקליה לפיכך הוצרך לחבו: כל שהמינו ענייהם. שקרא שמו מולך: רבא אמר. לא אמרו דבר אחד דמוך עראי איכא צייניהו כגון צרוור וקיסס שאינו ראוי לכך וזה לפי שעה המליכיהו עליו להעביר לו צנו זה לר"א צר' שמעון לא מחייב אלא צמוך קצוב וצא: